

УІТА

■

ПЕРЕКЛАД ТЕКСТІВ МІЖНАРОДНИХ АНГЛОМОВНИХ УГОД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Книга для викладача

NK
видавництво

UTTU SERIES

**Переклад текстів міжнародних
англомовних угод
українською мовою**

**Три базові угоди
у галузі прав людини**

КНИГА ДЛЯ ВИКЛАДАЧА

Вінниця
Нова Книга
2015

УДК

ББК

П27

Затверджено до друку рішеннями Вченої ради Дніпропетровського університету Альфреда Нобеля (протокол № 8 від 10 листопада 2015 р.) та Ради Всеукраїнської спілки викладачів перекладу (протокол № 3 від 15 жовтня 2015 р.).

Автори:

Черноватий Л. М., Ганічева Т. В., Зінукова Н. В., Демченко Д. І., Малєєва Т. Є.

Рецензенти:

С. О. Шевченко, доктор філологічних наук, професор кафедри перекладу Сумського державного університету.

Н. Ф. Гладуш, кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Переклад текстів міжнародних англомовних угод українською мовою: Три базові угоди у галузі прав людини : книга для викладача / Черноватий Л. М., Ганічева Т. В., Зінукова Н. В., Демченко Д. І., Малєєва Т. Є. – Вінниця : Нова Книга, 2015. – 184 с. – (Серія: UTTU Series)
ISBN 978-966-382-581-6
ISBN 978-966-382-459-8 (серія)

Книга для викладача до посібника «Переклад текстів міжнародних англомовних угод українською мовою : Три найголовніші угоди у галузі прав людини» призначена для підвищення ефективності навчання професійно спрямованого перекладу майбутніх перекладачів та фахівців у галузі міжнародного права. Книга для викладача містить вступ, в якому викладається мета посібника й даються методичні рекомендації щодо практичної організації навчання на базі системи різноманітних вправ, побудованої за циклічним принципом. Пояснюється структура посібника та призначення кожної з його частин. Крім того, Книга для викладача включає словникові диктанти, тексти контрольних робіт, тексти для перекладу на слух та ключі до переважної більшості вправ

УДК
ББК

ISBN 978-966-382-581-6
ISBN 978-966-382-459-8 (серія)

© Автори, 2015
© Нова Книга, оформлення, 2015

Зміст

<i>Передмова</i>	4
Ключі до вправ	21
Словникові диктанти	88
Тексти контрольних робіт	95
Ключі до текстів контрольних робіт	111
Тексти для перекладу на слух з голосу викладача	125
Ключі до текстів для перекладу на слух з голосу викладача	138
Транскрипти текстів для перекладу на слух через звуковідтворюючі пристрої.....	152
Ключі до текстів для перекладу на слух через звуковідтворюючі пристрої	165

Ключі до вправ

Unit 1. Universal declaration on human rights Загальна декларація прав людини

Цикл 1

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 2.

Словникові відповідники: (2) *recognition* — визнання; (5) *foundation* — основа; (6) *justice* — справедливість; (8) *disregard* — нехтування; (9) *contempt* — зневажання; (19) *belief* — переконання; (21) *want* — нужда; (22) *proclaim* — проголошувати; (25) *it is essential* — необхідно; (26) *man* — людина; (27) *compel* — змушувати; (28) *have recourse to* — вдаватися до; (33) *protect* — охороняти.

Калькування:(4) *equal and inalienable rights* — рівні та невід'ємні права; (12) *barbarous acts* — варварські акти; (14) *conscience of mankind* — совість людства; (18) *freedom of speech* — свобода слова; (29) *last resort* — останній засіб; (30) *rebellion* — повстання; (31) *tyranny* — тиранія; (32) *oppression* — гноблення.

Контекстуальна заміна

- **смісловий розвиток:** (1) *whereas* — беручи до уваги; (7) *peace in the world* — загальний мир; (11) *result in* — призвести до; (13) *outrage* — обурювати; (15) *advent* — створення; (17) *shall* — будуть; (23) *highest aspiration* — високе прагнення; (34) *rule of law* — сила закону.
- **вилучення слова:** *human beings* — люди; (24) *common people* — люди; (28) *have recourse to* — вдаватися до.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (7) *peace in the world* — загальний мир; (10) *human rights* — права людини; (16) *human beings* — люди; (20) *freedom from fear* — вільні від страху; (28) *have recourse to* — вдаватися до.
- **перестановка слова:** (3) *inherent dignity* — гідність, яка властива; (8) *disregard and* (9) *contempt* — (9) зневажання і (8) нехтування; (10) *human rights* — права людини.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

визнання; основа; справедливість; нехтування; зневажання; переконання; нужда; проголошувати; змушувати; охороняти; рівні та невід'ємні права; варварські акти; совість людства; свобода слова; останній засіб; повстання; тиранія; гноблення; високе прагнення; необхідно; людина; вдаватися до.

Вправа 4Б.

highest aspiration; have recourse to; recognition; man; compel; it is essential; equal and inalienable rights; barbarous acts; justice; oppression; protect; tyranny; proclaim; disregard; want; belief; contempt; rebellion; last resort; conscience of mankind; freedom of speech, foundation.

Вправа 5А.

беручи до уваги; створення; будуть; вдаватися до; сила закону, верховенство закону; призвести до; обурювати; звичайні (прості) люди; загальний мир; права людини; людина, людська істота; вільні від страху; гідність, яка властива; нехтування; зневажання; високе прагнення.

Вправа 5Б.

rule of law; result in; have recourse to; highest aspiration; outrage; human rights; whereas; common people; disregard; inherent dignity; peace in the world; contempt; shall; freedom from fear; advent; human beings.

Цикл 2

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 2.

Словникові відповідники: (1) сприяти — *promote*; (2) розвиток — *development*; (4) народи — *nations*; (5) народи — *peoples*; (7) підтвердити — *reaffirm*; (9) віра — *faith*; (26) зобов'язання — *pledge*; (8) *Charter* — Статут; (22) *fundamental freedoms* — основні свободи.

Калькування: (3) дружні відносини — *friendly relations*; (11) цінність людської особи — *worth of the human person*; (14) соціальний прогрес — *social progress*; (16) при більшій свободі — *in larger freedom*; (19) у співробітництві — *in co-operation*; (20) загальна повага — *universal respect*; (22) *fundamental freedoms* — основні свободи; (23) загальне розуміння — *common understanding*; (25) повне виконання — *full realization*.

Контекстуальна заміна

- **смісловий розвиток:** (13) вирішувати — *determine*; (24) мати величезне значення — *be of the greatest importance*.
- **додавання слова:** (18) зобов'язуватися — *pledge themselves*.
- **вилучення слова:** (6) Організація Об'єднаних Націй — *United Nations*.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (12) рівноправність — *equal rights*; (15) поліпшення умов життя — *better standards of life*.
- **перестановка слова:** (17) держави-члени — *Member States*.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

pledge; full realization; nations; common understanding; in co-operation; social progress; universal respect; promote; friendly relations; development; in larger freedom; worth of the human person; Charter; fundamental freedoms; reaffirm; faith; peoples.

Вправа 4Б.

сприяти; Статут; розвиток; народи; підтвердити; віра; зобов'язання; дружні відносини; цінність людської особи; соціальний прогрес; при більшій свободі; у співробітництві; загальна повага; загальне розуміння; повне виконання; основні свободи; народи.

Вправа 5А.

determine; pledge themselves; equal rights; Member States; be of the greatest importance; better standards of life; the United Nations; fundamental human rights; observance of human rights.

Вправа 5Б.

вирішувати; основні права людини; поліпшення умов життя; мати величезне значення; додержання прав людини; зобов'язуватися; Організація Об'єднаних Націй; рівноправність; держави-члени.

Цикл 3

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

Словникові відповідники: (1) *General Assembly* — Генеральна Асамблея; (4) *nation* — держава; (5) *individual* — людина; (7) *strive* — прагнути; (8) *progressive measures* — прогресивні заходи; (14) *conscience* — совість; (19) *race* — раса; (20) *colour* — колір шкіри; (21) *sex* — стать; (22) *language* — мова; (23) *religion* — релігія; (24) *political opinion* — політичне переконання; (26) *property* — майно; (28) *distinction* — розрізнення; (29) *political* — політичний; (32) *independent* — незалежний; (33) *trust territory* — підопічна територія.

Калькування: (6) *organ of society* — орган суспільства; (8) *progressive measures* — прогресивні заходи; (9) *universal and effective recognition* — загальне і ефективне визнання; (12) *be born free and equal* — народжуватися вільними і рівними; (13) *endow with reason* — наділати розумом; (15) *in a spirit of brotherhood* — в дусі братерства; (16) *entitle to all the rights* — мати всі права; (24) *political opinion* — політичне переконання; (25) *national or social origin* — національне чи соціальне походження; (31) *international status* — міжнародний статус; (33) *trust territory* — підопічна територія; (34) *non-self-governing* — несамоврядований.

Контекстуальна заміна

- **смісловий розвиток:** (3) *common standard* — завдання; (10) *observance* — здійснення; (17) *set forth* — проголошений; (18) *without distinction of* — незалежно від.
- **конкретизація слова:** (27) *birth status* — станове становище.
- **генералізація слова:** (30) *jurisdictional* — правовий.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (2) *Universal Declaration of Human Rights* — Загальна Декларація Прав Людини.
- **перестановка слова:** (2) *Universal Declaration of Human Rights* — Загальна Декларація Прав Людини.

- **додавання слова:** (11) *territory under jurisdiction* — територія, що перебуває під юрисдикцією; (20) *colour* — колір шкіри.
- **вилучення слова:** (3) *common standard* — завдання; (17) *set forth* — проголошений; (18) *without distinction of* — незалежно від; (35) *under limitation of sovereignty* — обмежений у суверенитеті.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 1. А — 4; В — 3; С — 1; D — 5; Е — 2.

Вправа 4А.

Генеральна Асамблея; держава; людина; прогресивні заходи; прагнути; совість; раса; колір шкіри; стать; мова; політичне переконання; в дусі братерства; наділяти розумом; несамоврядований; підопічна територія; орган суспільства; релігія; майно; розрізнення; політичний; незалежний; загальне і ефективне визнання; народжуватися вільними і рівними; мати всі права; національне чи соціальне походження; міжнародний статус.

Вправа 4Б.

race; trust territory; in a spirit of brotherhood; international status; organ of society; entitle to all the rights; universal and effective recognition; be born free and equal; national or social origin; religion; property; distinction; political; independent; General Assembly; non-self-governing; colour; endow with reason; progressive measures; political opinion; language; sex; conscience; strive; individual; nation.

Вправа 5А.

завдання; здійснення; проголошений; незалежно від; станове становище; Загальна Декларація Прав Людини; територія, що перебуває під юрисдикцією; правовий; колір шкіри; обмежений у суверенитеті.

Вправа 5Б.

without distinction of; common standard; territory under jurisdiction; set forth; Universal Declaration of Human Rights; jurisdictional; observance; under limitation of sovereignty; birth status; colour.

Цикл 4

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 2.

Словникові відповідники: (2) свобода — *liberty*; (5) підневільний стан — *servitude*; (6) работоргівля — *slave trade*; (7) забороняти — *prohibit*; (8) зазнавати — *be subjected to*; (9) тортури — *torture*; (10) жорстокий — *cruel*; (11) нелюдський — *inhuman*; (13) покарання — *punishment*; (19) порушення — *violation*; (20) підбурювання — *incitement*; (24) надавати — *grant*; (25) конституція — *constitution*; (26) закон — *law*; (27) безпідставний — *arbitrary*; (28) арешт — *arrest*; (29) затримання — *detention*; (30) вигнання — *exile*.

Калькування: (1) право на життя — *right to life*; (15) рівний перед законом — *equal before the law*; (17) рівний захист законом — *equal protection of the law*; (18)

захист від дискримінації — protection against discrimination; (22) компетентний національний суд — *competent national tribunal*.

Контекстуальна заміна

- **смысловий розвиток:** (4) бути в рабстві — *be held in slavery*; (14) право на визнання правосуб'єктності — *right to recognition as a person before the law*; (16) без будь-якої різниці — without any discrimination; (21) ефективне поновлення у правах — *effective remedy*.
- **конкретизація слова:** (3) особиста недоторканність — *security of person*.
- **додавання слова:** (8) зазнавати — *be subjected to*.
- **вилучення слова:** (5) підневільний стан — *servitude*; (12) принижуюче гідність поведження — *degrading treatment*; (21) ефективне поновлення у правах — *effective remedy*.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (3) особиста недоторканність — *security of person*; (23) порушення основних прав — *violating the fundamental rights*.
- **перестановка слова:** (3) особиста недоторканність — *security of person*; (12) принижуюче гідність поведження — *degrading treatment*.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 1.1 — В; 2 — С; 3 — D; 4 — А.

Вправа 4А.

liberty; servitude; slave trade; prohibit; be subjected to; torture; cruel; arrest; constitution; inhuman; grant; incitement; punishment; violation; law; arbitrary; detention; exile.

Вправа 4Б.

покарання; порушення; закон; безпідставний; затримання; вигнання; работоргівля; зазнавати; підбурювання; арешт; забороняти; конституція; свобода; жорстокий; підневільний стан; тортури; нелюдський; надавати.

Вправа 5А.

right to life; competent national tribunal; equal before the law; protection against discrimination; equal protection of the law; right to recognition as a person before the law; without any discrimination; effective remedy; security of person; degrading treatment; be held in slavery; be subjected to; servitude; violating the fundamental rights.

Вправа 5Б.

захист від дискримінації; рівний захист законом; ефективне поновлення у правах; принижуюче гідність поведження; без будь-якої різниці; право на визнання правосуб'єктності; особиста недоторканність; порушення основних прав; підневільний стан; зазнавати; бути в рабстві; право на життя; компетентний національний суд; рівний перед законом.

Цикл 5

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

Словникові відповідники: (4) *determination* — визначення; (5) *rights and obligations* — права і обов'язки; (6) *criminal charge* — кримінальне обвинувачення; (7) *charge* — обвинувачувати; (14) *defence* — захист; (16) *on account of* — на підставі; (17) *act* — діяння; (18) *omission* — бездіяльність; (20) *national* — національний; (21) *international law* — міжнародне право; (22) *commit* — вчинити; (24) *impose* — накладати, вносити; (25) *applicable* — застосовний; (29) *home* — житло; (32) *honour* — честь; (33) *reputation* — репутація.

Калькування: (3) *impartial tribunal* — безсторонній суд; (5) *rights and obligations* — права і обов'язки; (6) *criminal charge* — кримінальне обвинувачення; (9) *right to be presumed innocent* — право вважатися невинним; (11) *according to law* — на підставі закону; (21) *international law* — міжнародне право; (23) *heavier penalty* — тяжче покарання; (34) *right to the protection of the law* — право на захист закону.

Контекстуальна заміна

- **смісловий розвиток:** (10) *prove guilty* — встановлювати винність; (13) *guarantees* — можливості; (15) *be held guilty* — бути засудженим; (26) *arbitrary interference* — безпідставне втручання; (27) *privacy* — особисте життя; (28) *family* — сімейне життя; (30) *correspondence* — таємниця кореспонденції; (31) *attacks* — посягання.
- **конкретизація слова:** (2) *fair and public hearing* — справедливий і публічний розгляд справи
- **додавання слова:** (1) *in full equality* — на основі повної рівності; (2) *fair and public hearing* — справедливий і публічний розгляд справи; (12) *public trial* — прилюдний судовий розгляд; (27) *privacy* — особисте життя; (28) *family* — сімейне життя; (30) *correspondence* — таємниця кореспонденції.
- **вилучення слова:** (8) *penal offence* — злочин; (19) *constitute a penal offence* — становити злочин.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (10) *prove guilty* — встановлювати винність; (27) *privacy* — особисте життя; (28) *family* — сімейне життя.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

права і обов'язки; кримінальне обвинувачення; обвинувачувати; захист; на підставі; діяння; бездіяльність; національний; вчинити; застосовний; житло; честь; репутація; безсторонній суд; визначення; право вважатися невинним; на підставі закону; міжнародне право; тяжче покарання; право на захист закону; злочин; накладати, вносити.

Вправа 4Б.

applicable; impose; criminal charge; according to law; determination; impartial tribunal; international law; charge with; penal offence; honour; home; rights and

obligations; reputation; act; right to be presumed innocent; defence; on account of; heavier penalty; right to the protection of the law; omission: national; commit.

Вправа 5А.

встановлювати винність; можливості; бути засудженим; накладати, виносити; безпідставне втручання; сімейне життя; посягання; на основі повної рівності; справедливий і публічний розгляд справи; прилюдний судовий розгляд; особисте життя; таємниця кореспонденції; злочин; становити злочин.

Вправа 5Б.

fair and public hearing; attacks; correspondence; constitute a penal offence; prove guilty; guarantees; public trial; penal offence; arbitrary interference; privacy; be held guilty; in full equality; family.

Цикл 6

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

Словникові відповідники: (19) раса — *race*; (20) національність — *nationality*; (21) релігія — *religion*; (22) одружуватися — *marry*; (25) розірвання — *dissolution*; (29) природний — *natural*.

Калькування: (4) право залишити будь-яку країну — *right to leave any country*; (5) право повертатися у свою країну — *right to return to his country*; (13) право на громадянство — *right to a nationality*; (14) бути позбавленим громадянства — *be deprived of nationality*; (23) засновувати сім'ю — *found a family*; (27) при вільній і повній згоді — *with the free and full consent*.

Контекстуальна заміна

- **смісловий розвиток:** (9) насправді — *genuinely*; (10) ґрунтуватися на — *arise from*; (16) досягати повноліття — *be of full age*; (18) за ознакою — *due to*; (24) користуватися однаковими правами — *be entitled to equal rights*; (26) укладати шлюб — *enter into marriage*; (28) сторони, що одружуються — *intending spouses*; (30) осередок суспільства — *group unit of society*.
- **конкретизація слова:** (7) право користуватися притулком в інших країнах від переслідувань — *right to enjoy in other countries asylum from persecution*; (8) право не може бути використане — *right may not be invoked*; (13) право на громадянство — *right to a nationality*; (14) бути позбавленим громадянства — *be deprived of nationality*; (15) право змінювати своє громадянство — *right to change his nationality*.
- **додавання слова:** (3) у межах кожної держави — *within the borders of each state*; (30) осередок суспільства — *group unit of society*.
- **вилучення слова:** (2) право вільно обирати місце проживання — *right to freedom of residence*; (5) право повертатися у свою країну — *right to return to his country*; (11) вчинення неполітичного злочину — *non-political crime*.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (1) право вільно пересуватися — *right to freedom of movement*; (2) право вільно обирати

місце проживання — *right to freedom of residence*; (12) діяння, що суперечить цілям і принципам — *acts contrary to the purposes and principles*; (18) за ознакою — *due to*.

- **перестановка слова:** (6) право шукати притулку в інших країнах від переслідувань — *right to seek in other countries asylum from persecution*; (7) право користуватися притулком в інших країнах від переслідувань — *right to enjoy in other countries asylum from persecution*.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

found a family; dissolution; be deprived of nationality; right to leave any country; with the free and full consent; religion; marry; right to return to his country; natural; race; nationality; right to a nationality.

Вправа 4Б.

раса; національність; релігія; одружуватися; розірвання; природний; право залишати будь-яку країну; право повертатися у свою країну; право на громадянство; бути позбавленим громадянства; засновувати сім'ю; при вільній і повній згоді.

Вправа 5А.

genuinely; arise from; be of full age; be entitled to equal rights; enter into marriage; intending spouses; group unit of society; right to enjoy in other countries asylum from persecution; right may not be invoked; right to a nationality; be deprived of nationality; right to change one's nationality; within the borders of each state; right to freedom of residence; non-political crime; right to freedom of movement; acts contrary to the purposes and principles; due to; right to seek in other countries asylum from persecution.

Вправа 5Б.

сторони, що одружуються; право змінювати своє громадянство; право користуватися притулком в інших країнах від переслідувань; право не може бути використане; право шукати притулку в інших країнах від переслідувань; за ознакою; ґрунтуватися на; користуватися однаковими правами; укладати шлюб; право вільно обирати місце проживання; осередок суспільства; право на громадянство; вчинення неполітичного злочину; бути позбавленим громадянства; насправді; у межах кожної держави; право вільно пересуватися; діяння, що суперечить цілям і принципам; досягати повноліття.

Цикл 7

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

1. право володіти майном; 2. одноособово; 3. разом з іншими; 4. позбавлений свого майна; 5. право на свободу думки; 6. совість; 7. релігія; 8. свобода змінювати свою релігію або переконання; 9. разом з іншими; 10. прилюдним або приватним порядком; 11. сповідувати свою релігію або переконання; 12. виконання ритуальних обрядів; 13. богослужіння; 14. виконання релігійних обрядів; 15. свобода переконань

і вільне їх виявлення; 16. свобода безперешкодно дотримуватися переконань; 17. шукати; 18. одержувати; 19. поширювати; 20. інформація та ідеї; 21. засоби; 22. незалежно від державних кордонів; 23. право на свободу мирних зборів; 24. асоціації; 25. ніхто не може бути примушений; 26. вступати до будь-якої асоціації.

Вправа 2.

Словникові відповідники: (6) *conscience* — совість; (7) *religion* — релігія; (13) *worship* — богослужіння; (17) *seek* — шукати; (18) *receive* — одержувати; (21) *media* — засоби; (24) *association* — асоціація.

Калькування: (1) *right to own property* — право володіти майном; (3) *in association with others* — разом з іншими; (4) *be deprived of his property* — бути позбавленим свого майна; (5) *right to freedom of thought* — право на свободу думки; (20) *information and ideas* — інформація та ідеї; (23) *right to freedom of peaceful assembly* — право на свободу мирних зборів; (25) *no one may be compelled* — ніхто не може бути примушений.

Контекстуальна заміна

- **смысловий розвиток:** (2) *alone* — одноособово; (9) *in community with others* — разом з іншими; (11) *manifest his religion or belief* — сповідувати свою релігію або переконання; (12) *practice* — виконання ритуальних обрядів; (14) *observance* — виконання релігійних обрядів; (15) *freedom of opinion and expression* — свобода переконань і вільне їх виявлення; (19) *impart* — поширювати; (26) *belong to an association* — вступати до будь-якої асоціації.
- **додавання слова:** (10) *in public or private* — прилюдним або приватним порядком; (12) *practice* — виконання ритуальних обрядів; (14) *observance* — виконання релігійних обрядів; (15) *freedom of opinion and expression* — свобода переконань і вільне їх виявлення; (22) *regardless of frontiers* — незалежно від державних кордонів.
- **вилучення слова:** (9) *in community with others* — разом з іншими.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (9) *in community with others* — разом з іншими; (16) *freedom to hold opinions without interference* — свобода безперешкодно дотримуватися переконань.
- **перестановка слова:** (16) *freedom to hold opinions without interference* — свобода безперешкодно дотримуватися переконань.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

совість; релігія; богослужіння; шукати; одержувати; засоби; асоціація; право володіти майном; разом з іншими; бути позбавленим свого майна; право на свободу думки; інформація та ідеї; право на свободу мирних зборів; ніхто не може бути примушений.

Вправа 4Б.

receive; be deprived of his property; right to freedom of peaceful assembly; seek; conscience; in association with others; right to own property; religion; information and ideas; no one may be compelled; worship; right to freedom of thought; association; media.

Вправа 5А.

одноособово; разом з іншими; сповідувати свою релігію або переконання; виконання ритуальних обрядів; свобода переконань і вільне їх виявлення; поширювати; вступати до будь-якої асоціації; прилюдним або приватним порядком; виконання релігійних обрядів; незалежно від державних кордонів; свобода безперешкодно дотримуватися переконань.

Вправа 5Б.

in public or private; freedom to hold opinions without interference; regardless of frontiers; manifest his religion or belief; impart; belong to an association; freedom of opinion and expression; alone; observance: in community with others; practice.

Цикл 8

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

1. right to take part in the government of his country; 2. directly; 3. freely chosen representatives; 4. right of equal access to public service; 5. will of the people; 6. basis of the authority of government; 7. periodic; 8. genuine elections; 9. universal; 10. equal suffrage; 11. secret vote; 12. equivalent free voting procedures; 13. member of society; 14. right to social security; 15. dignity; 16. free development of his personality; 17. economic; 18. social; 19. cultural; 20. national effort; 21. international co-operation; 22. in accordance with the organization and resources.

Вправа 2.

Словникові відповідники: (2) безпосередньо — *directly*; (7) періодичний — *periodic*; (9) загальний — *universal*; (15) гідність — *dignity*.

Калькування: (1) право брати участь в управлінні своєю країною — *right to take part in the government of his country*; (3) вільно обрані представники — *freely chosen representatives*; (4) право рівного доступу до державної служби — *right of equal access to public service*; (5) воля народу — *will of the people*; (6) основа влади уряду — *basis of the authority of government*; (10) рівне виборче право — *equal suffrage*; (11) таємне голосування — *secret vote*; (13) член суспільства — *member of society*; (14) право на соціальне забезпечення — *right to social security*; (16) вільний розвиток її особи — *free development of his personality*; (20) національні зусилля — *national effort*; (21) міжнародне співробітництво — *international co-operation*; (22) відповідно до структури і ресурсів — *in accordance with the organization and resources*.

Контекстуальна заміна

• **смісловий розвиток:** (8) нефальсифіковані вибори — *genuine elections*; (12) рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування — *equivalent free voting procedures*; (17) права у економічній галузі — *economic rights*; (18) права у соціальної галузі — *social rights*; (19) права у культурній галузі — *cultural rights*.

• **вилучення слова:** (12) рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування — *equivalent free voting procedures*; (17) права у економічній

галузі — *economic rights*; (18) права у соціальній галузі — *social rights*; (19) права у культурній галузі — *cultural rights*.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

right to take part in the government of his country; freely chosen representatives; right of equal access to public service; will of the people; basis of the authority of government; equal suffrage; secret vote; member of society; right to social security; free development of his personality; international co-operation; in accordance with the organization and resources; national effort.

Вправа 4Б.

міжнародне співробітництво; право брати участь в управлінні своєю країною; таємне голосування; право на соціальне забезпечення; відповідно до структури і ресурсів; основа влади уряду; рівне виборче право; національні зусилля; вільний розвиток її особи; воля народу; вільно обрані представники; член суспільства; право рівного доступу до державної служби.

Вправа 5А.

directly; periodic; universal; dignity; genuine elections; equivalent free voting procedures; economic rights; social rights; cultural rights.

Вправа 5Б.

періодичний; права у культурній галузі; нефальсифіковані вибори; права у соціальній галузі; загальний; права у економічній галузі; безпосередньо; рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування; гідність.

Цикл 9

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

(1) free; (2) conditions; (3) unemployment; (4) equal; (5) right; (6) remuneration; (7) dignity; (8) protection; (9) trade; (10) leisure; (11) holidays; (12) standard; (13) well-being; (14) medical; (15) security; (16) lack; (17) childhood; (18) wedlock.

Вправа 2.

(1) right to work; (2) right to free choice of employment; (3) right to just and favourable conditions of work; (4) right to protection against unemployment; (5) without any discrimination; (6) right to equal pay for equal work; (7) right to just and favourable remuneration; (8) ensure an existence worthy of human dignity; (9) supplement; (10) means of social protection; (11) right to form trade unions; (12) join trade unions; (13) protection of his interests; (14) right to rest and leisure; (15) right to reasonable limitation of working hours; (16) right to periodic holidays with pay; (17) right to an adequate standard of living; (18) food, clothing, housing and medical care and necessary social services; (19) health and well-being; (20) right to security in the event of unemployment; (21) sickness; (22) disability; (23) widowhood; (24) old age; (25) lack of livelihood; (26) in circumstances beyond his control; (27) motherhood; (28) childhood; (29) entitle; (30)

special care and assistance; (31) born in wedlock; (32) born out of wedlock; (33) same social protection.

Словникові відповідники: (9) доповнювати — *supplement*; (21) хвороба — *sickness*; (23) вдовство — *widowhood*; (27) материнство — *motherhood*; (28) дитинство — *childhood*; (29) давати право — *entitle*.

Калькування: (1) право на працю — *right to work*; (2) право на вільний вибір роботи — *right to free choice of employment*; (3) право на справедливі і сприятливі умови праці — *right to just and favourable conditions of work*; (4) право на захист від безробіття — *right to protection against unemployment*; (5) без будь-якої дискримінації — *without any discrimination*; (6) право на рівну оплату за рівну працю — *right to equal pay for equal work*; (11) право створювати професійні спілки — *right to form trade unions*; (12) вступати до професійних спілок — *join trade unions*; (13) захист своїх інтересів — *protection of his interests*; (14) право на відпочинок і дозвілля — *right to rest and leisure*; (17) право на адекватний життєвий рівень — *right to an adequate standard of living*; (18) їжа, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування — *food, clothing, housing and medical care and necessary social services*; (20) право на забезпечення у випадку безробіття — *right to security in the event of unemployment*; (30) особливе піклування і допомога — *special care and assistance*; (31) народжений у шлюбі — *born in wedlock*; (32) народжений поза шлюбом — *born out of wedlock*; (33) однаковий соціальний захист — *same social protection*.

Контекстуальна заміна

- **смісловий розвиток:** (7) право на справедливу і задовільну винагороду — *right to just and favourable remuneration*; (8) забезпечувати гідне людини існування — *ensure an existence worthy of human dignity*; (10) засіб соціального забезпечення — *means of social protection*; (15) право на розумне обмеження робочого дня — *right to reasonable limitation of working hours*; (22) інвалідність — *disability*; (24) старість — *old age*; (25) втрата засобів до існування — *lack of livelihood*; (26) через незалежні від людини обставини — *in circumstances beyond his control*.
- **додавання слова:** (8) забезпечувати гідне людини існування — *ensure an existence worthy of human dignity*; (24) старість — *old age*.
- **вилучення слова:** (19) підтримання здоров'я і добробуту — *health and well-being*; (26) через незалежні від людини обставини — *in circumstances beyond his control*.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (8) забезпечувати гідне людини існування — *ensure an existence worthy of human dignity*; (24) старість — *old age*.
- **перестановка слова:** (8) забезпечувати гідне людини існування — *ensure an existence worthy of human dignity*; (16) право на оплачувану періодичну відпустку — *right to periodic holidays with pay*; (26) через незалежні від людини обставини — *in circumstances beyond his control*.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВНІ

Вправа 1.

Текст 9

Стаття 23.

1. Кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття.

2. Кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за рівну працю.

3. Кожний працюючий має право на справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечує гідне людині існування, її самої та її сім'ї, і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення.

4. Кожна людина має право створювати професійні спілки і вступати до професійних спілок для захисту своїх інтересів.

Стаття 24.

Кожна людина має право на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку.

Стаття 25.

1. Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення у випадку безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини.

2. Материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу. Всі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, повинні користуватися однаковим соціальним захистом.

Вправа 2.

(1) right; (2) shall; (3) least; (4) stages; (5) education; (6) professional; (7) generally; (8) equally; (9) basis; (10) directed; (11) human; (12) strengthening; (13) rights; (14) promote; (15) among; (16) groups; (17) activities; (18) maintenance; (19) prior; (20) kind; (21) given; (22) participate; (23) community; (24) share; (25) its; (26) protection; (27) material; (28) scientific; (29) which; (30) entitled; (31) order; (32) freedoms; (33) fully; (34) community; (35) free; (36) personality; (37) exercise; (38) freedoms; (39) subject; (40) determined; (41) purpose; (42) recognition; (43) rights; (44) meeting; (45) public; (46) general; (47) society; (48) freedoms; (49) exercised; (50) principles; (51) Declaration; (52) implying; (53) person; (54) engage; (55) perform; (56) destruction; (57) forth.

Вправа 3.

(1) right to education; (2) free education; (3) elementary education; (4) fundamental education; (5) compulsory education; (6) technical education; (7) professional education; (8) generally available education; (9) higher education; (10) equally accessible to all; (11) on the basis of merit; (12) directed to the full development of the human personality; (13) strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms; (14) promote understanding; (15) tolerance; (16) friendship among all nations; (17) racial or religious groups; (18) further the activities of the United Nations; (19) maintenance of peace; (20)

prior right to choose the kind of education; (21) children; (22) right freely to participate in the cultural life of the community; (23) enjoy the arts; (24) share in scientific advancement; (25) enjoy the benefits; (26) right to the protection of the moral and material interests; (27) result from any scientific, literary or artistic production; (28) social and international order; (29) rights and freedoms; (30) fully realized; (31) have duties to the community; (32) free and full development of the personality; (33) exercise of rights and freedoms; (34) be subject to; (35) limitations as are determined by law; (36) solely; (37) for the purpose; (38) securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others; (39) meeting the just requirements of morality; (40) public order; (41) general welfare; (42) democratic society; (43) contrary to the purposes and principles; (44) interpret; (45) implying for any right; (46) engage in any activity; (47) perform any act; (48) aimed at; (49) destruction of any of the rights and freedoms; (50) set forth in this Declaration.

Словникові відповідники: (5) обов'язкова освіта — compulsory education; (9) вища освіта — higher education; (15) терпимість — tolerance; (36) виключно — solely; (44) тлумачити — interpret.

Калькування: (1) право на освіту — *right to education*; (2) безплатна освіта — *free education*; (3) початкова освіта — *elementary education*; (6) технічна освіта — *technical education*; (7) професійна освіта — *professional education*; (8) загальнодоступна освіта — *generally available education*; (10) однаково доступна для всіх — *equally accessible to all*; (12) спрямований на повний розвиток людської особи — *directed to the full development of the human personality*; (14) сприяти взаєморозумінню — *promote understanding*; (17) расові або релігійні групи — *racial or religious groups*; (18) сприяти діяльності Організації Об'єднаних Націй — *further the activities of the United Nations*; (19) підтримання миру — *maintenance of peace*; (22) право вільно брати участь у культурному житті суспільства — *right freely to participate in the cultural life of the community*; (24) брати участь у науковому прогресі — *share in scientific advancement*; (25) користуватися благами — *enjoy the benefits*; (26) право на захист моральних і матеріальних інтересів — *right to the protection of the moral and material interests*; (28) соціальний і міжнародний порядок — *social and international order*; (29) права і свободи — *rights and freedoms*; (30) повністю здійснені — *fully realized*; (31) мати обов'язки перед суспільством — *have duties to the community*; (32) вільний і повний розвиток особи — *free and full development of the personality*; (33) здійснення прав і свобод — *exercise of rights and freedoms*; (37) з метою — *for the purpose*; (38) забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших — *securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others*; (40) громадський порядок — *public order*; (41) загальний добробут — *general welfare*; (42) демократичне суспільство — *democratic society*; (48) спрямований на — *aimed at*.

Контекстуальна заміна

- **смысловий розвиток:** (4) загальна освіта — *fundamental education*; (11) на основі здібностей — *on the basis of merit*; (13) збільшення поваги до прав людини і основних свобод — *strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms*; (20) право пріоритету у виборі виду освіти — *prior right to choose the kind of education*; (23) втішатися мистецтвом — *enjoy the arts*; (27) результат

наукових, літературних або художніх праць — *result from any scientific, literary or artistic production*; (34) зазнавати — *be subject to*; (45) надання права — *implying for any right*; (47) вчиняти дії — *perform any act*; (50) викладений у цій Декларації — *set forth in this Declaration*; (39) забезпечення справедливих вимог моралі — *meeting the just requirements of morality*.

- **додавання слова:** (16) дружба між народами — *friendship among all nations*; (35) обмеження, встановлені законом — *limitations as are determined by law*; (46) займатися діяльністю — *engage in any activity*; (49) знищення прав і свобод — *destruction of any of the rights and freedoms*.
- **вилучення слова:** (21) малолітні діти — *children*.
- **заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови:** (20) право пріоритету у виборі виду освіти — *prior right to choose the kind of education*; (43) суперечити цілям і принципам — *contrary to the purposes and principles*.
- **перестановка слова:** (13) збільшення поваги до прав людини і основних свобод — *strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms*; (20) право пріоритету у виборі виду освіти — *prior right to choose the kind of education*.

Вправа 4.

Текст 9А

Стаття 26.

1. Кожна людина має право на освіту. Освіта повинна бути безплатною, хоча б початкова і загальна. Початкова освіта повинна бути обов'язковою. Технічна і професійна освіта повинна бути загальнодоступною, а вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного.

2. Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод. Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма народами, расовими, або релігійними групами і повинна сприяти діяльності Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру.

3. Батьки мають право пріоритету у виборі виду освіти для своїх малолітніх дітей.

Стаття 27.

1. Кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом, брати участь у науковому прогресі і користуватися його благами.

2. Кожна людина має право на захист її моральних і матеріальних інтересів, що є результатом наукових, літературних або художніх праць, автором яких вона є.

Стаття 28.

Кожна людина має право на соціальний і міжнародний порядок, при якому права і свободи, викладені в цій Декларації, можуть бути повністю здійснені.

Стаття 29.

1. Кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особи.

2. При здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.

3. Здійснення цих прав і свобод ні в якому разі не повинно суперечити цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 30.

Ніщо у цій Декларації не може бути витлумачено як надання будь-якій державі, групі осіб або окремим особам права займатися будь-якою діяльністю або вчиняти дії, спрямовані на знищення прав і свобод, викладених у цій Декларації.

Цикл 10

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

(1) робота; (2) захист; (3) оплата; (4) задовільний; (5) сім'я; (6) соціальний; (7) спілка; (8) відпочинок; (9) оплачуваний; (10) життєвий; (11) обслуговування; (12) здоров'я; (13) випадок; (14) засоби (до існування); (15) материнство; (16) допомога; (17) народжений; (18) користуватися.

Вправа 2.

(1) право на працю; (2) право на вільний вибір роботи; (3) право на справедливі і сприятливі умови праці; (4) право на захист від безробіття; (5) без будь-якої дискримінації; (6) право на рівну оплату за рівну працю; (7) право на справедливу і задовільну винагороду; (8) гідне людини існування; (9) доповнювати; (10) засіб соціального забезпечення; (11) право створювати професійні спілки; (12) право вступати до професійних спілок; (13) захист своїх інтересів; (14) право на відпочинок і дозвілля; (15) право на розумне обмеження робочого дня; (16) право на оплачувану періодичну відпустку; (17) право на адекватний життєвий рівень; (18) підтримання здоров'я і добробуту; (19) їжа; (20) одяг; (21) житло; (22) медичний догляд; (23) соціальне обслуговування; (24) право на забезпечення; (25) у випадку; (26) безробіття; (27) хвороба; (28) інвалідність; (29) вдівство; (30) старість; (31) втрата засобів до існування; (32) через незалежні від людини обставини; (33) материнство; (34) дитинство; (35) особливе піклування і допомога; (36) народжений у шлюбі або поза шлюбом; (37) користуватися соціальним захистом.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 1.

Text 10

Article 23.

(1) Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

(2) Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work.

(3) Everyone who works has the right to just and favourable remuneration ensuring for himself and his family an existence worthy of human dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.

(4) Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

Article 24.

Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

Article 25.

(1) Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.

(2) Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance. All children, whether born in or out of wedlock, shall enjoy the same social protection.

Вправа 2.

(1) право; (2) повинна; (3) початкова; (4) освіта; (5) технічна; (6) повинна; (7) вища; (8) доступною; (9) здібностей; (10) спрямована; (11) особи; (12) людини; (13) свобод; (14) сприяти; (15) дружбі; (16) расовими; (17) діяльності; (18) миру; (19) право; (20) освіти; (21) дітей; (22) вільно; (23) житті; (24) науковому; (25) користуватися; (26) захист; (27) інтересів; (28) результатом; (29) праць; (30) право; (31) порядок; (32) свободи; (33) здійснені; (34) обов'язки; (35) вільний; (36) особи; (37) здійснені; (38) свобод; (39) повинна; (40) обмежень; (41) законом; (42) належного; (43) поваги; (44) справедливих; (45) громадського; (46) загального; (47) демократичному; (48) прав; (49) суперечити; (50) принципам; (51) Націй; (52) витлумачено; (53) окремим; (54) діяльністю; (55) дії; (56) свобод; (57) Декларації.

Вправа 3.

(1) право на освіту; (2) безплатна освіта; (3) загальна освіта; (4) початкова освіта; (5) обов'язкова освіта; (6) технічна і професійна освіта; (7) загальнодоступний; (8) вища освіта; (9) однаково доступний; (10) на основі здібностей; (11) повний розвиток людської особи; (12) збільшення поваги до прав людини і основних свобод; (13) сприяти взаєморозумінню; (14) терпимість; (15) дружба між народами; (16) расові або релігійні групи; (17) сприяти діяльності Організації Об'єднаних Націй; (18) підтримання миру; (19) право пріоритету; (20) право вільно брати участь у культурному житті суспільства; (21) втішатися мистецтвом; (22) брати участь у науковому прогресі; (23) блага; (24) право на захист моральних і матеріальних інтересів; (25) результат; (26) наукові, літературні або художні праці; (27) соціальний і міжнародний порядок; (28) права і свободи; (29) викладений у цій Декларації; (30) повністю здійснені; (31) обов'язки перед суспільством; (32) вільний і повний розвиток особи; (33) здійснення прав і свобод; (34) зазнавати обмежень; (35) встановлений законом; (36) виключно; (37) з метою; (38) забезпечення належного визнання і поваги; (39) права і свободи інших; (40) забезпечити вимоги; (41) мораль; (42) громадський

порядок; (43) загальний добробут; (44) демократичне суспільство; (45) ні в якому разі; (46) суперечити цілям і принципам; (47) ступачити; (48) надавати право; (49) право займатися діяльністю; (50) вчиняти дії; (51) спрямований на знищення.

Вправа 4.

Text 10A

Article 26.

(1) Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

(2) Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.

(3) Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children.

Article 27.

(1) Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

(2) Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

Article 28.

Everyone is entitled to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

Article 29.

(1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.

(2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

(3) These rights and freedoms may in no case be exercised contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 30.

Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

ВПРАВИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ З АРКУША

Цикл 13

Вправа 1.

Текст 1

Стаття 1.

Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Вони наділені розумом і совістю і повинні діяти у відношенні один до одного в душі братерства.

Стаття 2.

Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища.

Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, незалежно від того, чи є ця територія незалежною, підопічною, несамоврядованою або як-небудь інакше обмеженою у своєму суверенітеті.

Стаття 3.

Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність.

Стаття 4.

Ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і торгівля забороняються в усіх їх видах.

Стаття 5.

Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Стаття 15.

1. Кожна людина має право на громадянство.

2. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений громадянства або права змінити своє громадянство.

Вправа 2.

Текст 2

Стаття 7.

Всі люди рівні перед законом і мають право, без будь-якої різниці, на рівний їх захист законом. Усі люди мають право на рівний захист від якої б то не було дискримінації, що порушує цю Декларацію, і від якого б то не було підбурювання до такої дискримінації.

Стаття 8.

Кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом.

Стаття 9.

Ніхто не може зазнавати безпідставного арешту, затримання або вигнання.

Стаття 10.

Кожна людина, для визначення її прав і обов'язків і для встановлення обґрунтованості пред'явленого їй кримінального обвинувачення, має право, на основі повної рівності, на те, щоб її справа була розглянута прилюдно і з додержанням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом.

Стаття 12.

Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань.

Вправа 3.

Текст 3

Стаття 11.

1. Кожна людина обвинувачена у вчиненні злочину, має право вважатися невинною доти, поки її винність не буде встановлена в законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, при якому їй забезпечують усі можливості для захисту.

2. Ніхто не може бути засуджений за злочин на підставі вчинення будь-якого діяння або за бездіяльність, які під час їх вчинення не становили злочину за національними законами або за міжнародним правом. Не може також накладатись покарання тяжче від того, яке могло бути застосоване на час вчинення злочину.

Стаття 13.

1. Кожна людина має право вільно пересуватися і обирати собі місце проживання у межах кожної держави.

2. Кожна людина має право покинути будь-яку країну, включаючи й свою власну, і повертатися у свою країну.

Стаття 14.

1. Кожна людина має право шукати притулку від переслідувань в інших країнах і користуватися цим притулком.

2. Це право не може бути використане в разі переслідування, яке в дійсності ґрунтується на вчиненні неполітичного злочину, або діяння, що суперечить цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.

Вправа 4.

Текст 4

Стаття 6.

Кожна людина, де б вона не перебувала, має право на визнання її правосуб'єктності.

Стаття 16.

1. Чоловіки і жінки, які досягли повноліття, мають право без будь-яких обмежень за ознакою раси, національності або релігії одружуватися і засновувати сім'ю. Вони користуються однаковими правами щодо одруження під час шлюбу та під час його розірвання.

2. Шлюб може укладатися тільки при вільній і повній згоді сторін, що одружуються.

3. Сім'я є природним і основним осередком суспільства і має право на захист з боку суспільства та держави.

Стаття 18.

Кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання і свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і разом з іншими, прилюдним або приватним порядком у навчанні, богослужінні і виконанні релігійних та ритуальних обрядів.

Стаття 19.

Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.

Виправа 5.

Текст 5

Беручи до уваги, що визнання гідності, яка властива всім членам людської сім'ї, і рівних та невід'ємних їх прав є основою свободи, справедливості та загального миру; і

беручи до уваги, що зневажання і нехтування правами людини призвели до варварських актів, які обурюють совість людства, і що створення такого світу, в якому люди будуть мати свободу слова і переконань і будуть вільні від страху і нужди, проголошено як високе прагнення людей; і

беручи до уваги, що необхідно, щоб права людини охоронялися силою закону з метою забезпечення того, щоб людина не була змушена вдаватися як до останнього засобу до повстання проти тиранії і гноблення; і

беручи до уваги, що необхідно сприяти розвиткові дружніх відносин між народами; і

беручи до уваги, що народи Об'єднаних Націй підтвердили в Статуті свою віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особи і в рівноправність чоловіків і жінок та вирішили сприяти соціальному прогресові і поліпшенню умов життя при більшій свободі; і беручи до уваги, що держави-члени зобов'язались сприяти у співробітництві з Організацією Об'єднаних Націй загальній повазі і додержанню прав людини і основних свобод.

Виправа 6.

Текст 6

Стаття 15.

1. Кожна людина має право на громадянство.

2. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений громадянства або права змінити своє громадянство.

Стаття 20.

1. Кожна людина має право на свободу мирних зборів і асоціацій.

2. Ніхто не може бути примушений вступати до будь-якої асоціації.

Стаття 25.

1. Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення у випадку безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини.

2. Материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу. Всі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, повинні користуватися однаковим соціальним захистом.

Стаття 27.

1. Кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом, брати участь у науковому прогресі і користуватися його благами.

2. Кожна людина має право на захист її моральних і матеріальних інтересів, що є результатом наукових, літературних або художніх праць, автором яких вона є.

Вправа 7.

Текст 7

Стаття 21.

1. Кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників.

2. Кожна людина має право рівного доступу до державної служби в своїй країні.

3. Воля народу повинна бути основою влади уряду; ця воля повинна виявлятися у періодичних і нефальсифікованих виборах, які повинні провадитись при загальному і рівному виборчому праві шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування.

Стаття 22.

Кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави.

Стаття 23.

1. Кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття.

2. Кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за рівну працю.

3. Кожний працюючий має право на справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечує гідне людське існування, її самої та її сім'ї, і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення.

4. Кожна людина має право створювати професійні спілки і вступати до професійних спілок для захисту своїх інтересів.

Цикл 14

Вправа 1.

Текст 1

Article 17.

- (1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.
- (2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

Article 20.

- (1) Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.
- (2) No one may be compelled to belong to an association.

Article 21.

- (1) Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.
- (2) Everyone has the right of equal access to public service in his country.
- (3) The will of the people shall be the basis of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

Article 22.

Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international co-operation and in accordance with the organization and resources of each State, of the economic, social and cultural rights indispensable for his dignity and the free development of his personality.

Вправа 2.

Текст 2

Article 24.

Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

Article 28.

Everyone is entitled to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

Article 29.

- (1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.
- (2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

- (3) These rights and freedoms may in no case be exercised contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 30.

Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

Вправа 3.

Текст 3

Article 26.

(1) Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

(2) Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.

(3) Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children.

Article 27.

(1) Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

(2) Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

Вправа 4.

Текст 4

Article 23.

(1) Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

(2) Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work.

(3) Everyone who works has the right to just and favourable remuneration ensuring for himself and his family an existence worthy of human dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.

(4) Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

Article 25.

(1) Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.

(2) Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance. All children, whether born in or out of wedlock, shall enjoy the same social protection.

Вправа 5.

Текст 5

Now, Therefore THE GENERAL ASSEMBLY proclaims THIS UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS as a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in mind, shall strive by teaching and education to

promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction.

Article 1.

All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

Article 2.

Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it is independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

Вправа 6.

Текст 6

Article 5.

No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 6.

Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.

Article 7.

All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

Article 8.

Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by the constitution or by law.

Article 9.

No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 18.

Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in teaching, practice, worship and observance.

Вправа 7.

Текст 7

Article 13.

(1) Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state.

(2) Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

Article 14.

(1) Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution.

(2) This right may not be invoked in the case of prosecutions genuinely arising from non-political crimes or from acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 15.

(1) Everyone has the right to a nationality.

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

Article 16.

(1) Men and women of full age, without any limitation due to race, nationality or religion, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage, during marriage and at its dissolution.

(2) Marriage shall be entered into only with the free and full consent of the intending spouses.

(3) The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State.

Article 17.

(1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

Unit 2. International Covenant on Civil and Political Rights Міжнародний пакт про громадянські і політичні права

Цикл 1

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

Організація Об'єднаних Націй; передбачений, викладений; на підставі; ціль; розпоряджатися; управління; відповідно до; положення; забезпечувати; впливати; держави, які беруть участь у цьому Пакті; зобов'язуватися; рівне для чоловіків і жінок право; народи; встановлювати; зобов'язання; бути позбавленим; Статут; міжнародне право; сприяти.

Вправа 4Б.

international law; Charter; pursue; undertake; States Parties to the present Covenant; obligations; be deprived; dispose; provisions; arise out; end; promote; equal right of men and women; by virtue; administration; in conformity with; determine; United Nations; set forth; peoples.

Вправа 5А.

право на самовизначення; політичний статус; економічний, соціальний і культурний розвиток; природні багатства і ресурси; без шкоди; міжнародне економічне

співробітництво; принцип взаємної вигоди; громадянські і політичні права; засоби існування.

Вправа 5Б.

without prejudice; political status; international economic co-operation; natural wealth and resources; principle of mutual benefit; means of subsistence; civil and political rights; right of self-determination; economic, social and cultural development.

Цикл 2

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

arbitrarily; abolish; death penalty; penalty; constitute; assume; sentence; amnesty; pardon; grant; delay; inherent right; final judgement; deprivation of life; crime of genocide; right to seek pardon; commutation of the sentence; pregnant women; capital punishment.

Вправа 4Б.

приймати; скасовувати; вагітні жінки; смертна кара; свавільно; засуджувати; позбавлення життя; відстрочення; смертна кара; злочин геноциду; амністія; покарання; невід'ємне право; помилування; остаточний вирок; право просити про помилування; пом'якшення вироку; становити; дарувати.

Вправа 5А.

sentence of death; most serious crimes; Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide; commutation of the sentence of death; persons below eighteen years of age; impose; commission of the crime; carry out; derogate; under; death; prevent; be invoked.

Вправа 5Б.

заміна смертного вироку; відступати; бути підставою; найтяжчі злочини; згідно з; особи, молодші за вісімнадцять років; смертний вирок; вчинення злочину; виносити; Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього; здійснювати; смертна кара; недопущення.

Цикл 3

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 1. А-2; В-4; С-1; D — 3.

Вправа 4А.

позбавлення волі; каторжні роботи; виконання; служба; згадувати; відмовлення від військової служби з політичних чи релігійно-етичних мотивів; особа, що відмовляється від військової служби з політичних чи релігійно-етичних мотивів; лихо; звичайний; суд; покарання; накладати, виносити; компетентний.

Вправа 4Б.

conscientious objector; refer to; calamity; imprisonment; hard labour; performance; service; conscientious objection; normal; competent; impose; court; punishment.

Вправа 5А.

примусова чи обов'язкова праця; законне розпорядження суду; умовне звільнення; військовий характер; випадки надзвичайного становища; громадські обов'язки; приневолювати; за вироком; охоплювати; ув'язнення; на підставі; передбачати; входити до; вважатися перешкодою; благополуччя населення.

Вправа 5Б.

civil obligations; detention; well-being of the community; forced or compulsory labour; include; military character; conditional release; form part of; in pursuance of a sentence; cases of emergency; require; in consequence of; require; be held to preclude; lawful order of a court.

Цикл 4**ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ****Вправа 1.**

1-C; 2-F; 3-D; 4-E; 5-A; 6-B.

Вправа 4А.

right to liberty; liberty; charge; judge; exercise; release; without delay; lawfulness; order; victim; established by law; detain on a criminal charge; reasonable time; detain in custody; execution of the judgement; unlawful arrest; detention; arbitrary; trial; guarantees.

Вправа 4Б.

невідкладно; затримувати за кримінальним обвинуваченням; воля; затримання; жертва; обвинувачення; законність; здійснювати; звільнення; розумний строк; незаконний арешт; розпоряджатися; тримати під вартою; встановлений законом; право на свободу; судовий розгляд; виконання вироку; гарантії; суддя; безпідставний, свавільний.

Вправа 5А.

on such grounds; officer authorized by law; judicial power; appear for trial; take proceedings before a court; enforceable right to compensation; promptly; be subject to; judicial proceeding; should occasion arise; decide.

Вправа 5Б.

судовий розгляд; виносити постанову; ставитись у залежність; право на компенсацію, якій надано позовної сили; судова влада; в терміновому порядку; в разі необхідності; службова особа, якій належить за законом право; явка на суд; на підставах; розгляд його справи у суді.

Цикл 5**ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ****Вправа 4А.**

повнолітні; відокремлювати; виправлення; надавати; іноземець; висилати; призначати; виняткові обставини; окремий режим; пенітенціарна система; режим для

ув'язнених; істотна мета; правовий статус; державна безпека; компетентна влада; неповнолітні правопорушники; вислання; соціальне перевиховання.

Вправа 4Б.

juvenile offenders; exceptional circumstances; alien; social rehabilitation; reformation; national security; competent authority; accord; separate; penitentiary system; expel; adults; legal status; treatment of prisoners; essential aim; designate; separate treatment; expulsion.

Вправа 5А.

гуманне поводження; поважання гідності, властивої людській особі; обвинувачені; засуджені; статус незасуджених осіб; винесення судового рішення; соціальне перевиховання; імперативні міркування; подання доводів; поміщатися окремо; що відповідає; неповнолітні; в найкоротший строк; передбачати; переглядати свою справу.

Вправа 5Б.

social rehabilitation; have his case reviewed; adjudication; be treated with humanity; juvenile persons; as speedily as possible; accused persons; convicted persons; appropriate to; status as unconvicted persons; submit the reasons; compelling reasons; comprise; segregate; respect for the inherent dignity of the human person.

Цикл 6

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

tribunal; determination; independent; press; public; exclude; publicity; proceeding; concern; prove; prejudice the interests of justice; guardianship of children; guilty; to the extent.

Вправа 4Б.

опіка над дітьми; в тій мірі; публіка; доводити; визначення; трибунал; винність; преса; не допускати; публічність; справа; стосуватися; незалежний; порушувати інтереси правосуддя.

Вправа 5А.

impartial tribunal; reasons of morals; national security; private life; to the extent; in the opinion of the court; in special circumstances; matrimonial disputes; guilty; determination; suit at law; strictly necessary; prejudice the interests of justice; judgement; criminal case or in a suit at law; guardianship of children; right to be presumed innocent.

Вправа 5Б.

право вважатися невинним; порушувати інтереси правосуддя; кримінальна або цивільна справа; приватне життя; державна безпека; в тій мірі; на думку суду; міркування моралі; судова постанова; при особливих обставинах; безсторонній суд; матримоніальні спори; винність; розгляд; цивільний процес; строго необхідний; опіка над дітьми.

Цикл 7

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

1. на основі цілковитої рівності; 2. терміново; 3. докладно; 4. характер; 5. підстава; 6. достатній час; 7. можливості; 8. захисник; 9. судити; 10. невинуватая затримка; 11. захищати себе особисто; 12. за посередництвом; 13. захисник; 14. призначати; 15. безплатно; 16. достатньо коштів; 17. допитувати; 18. свідки; 19. виклик і допит свідків; 20. на тих самих умовах; 21. безплатна допомога перекладача; 22. давати свідчення; 23. визнавати себе винним.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

терміново; докладно; характер; підстава; можливості; судити; призначати; допитувати; свідок; давати свідчення; достатній час; на тих самих умовах; безплатна допомога перекладача; справедливість; захист; змушувати; суд; кримінальне обвинувачення.

Вправа 4Б.

justice; examine; cause; defence; witness; try; assign; nature; court; promptly; testify; free assistance of an interpreter; adequate time; criminal charge; in detail; under the same conditions; facilities; compel.

Вправа 5А.

невинуватая затримка; захищати себе особисто; достатньо коштів; виклик і допит його свідків; визнавати себе винним; на основі цілковитої рівності; захисник; за посередництвом; захисник; безплатно.

Вправа 5Б.

confess guilt; in full equality; attendance and examination of witnesses; through; legal assistance; undue delay; sufficient means; without payment; defend himself in person; counsel.

Цикл 8

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

1. procedure; 2. take account of; 3. desirability; 4. convict; 5. right to his conviction and sentence being reviewed; 6. higher tribunal; 7. final decision; 8. criminal offence; 9. conviction; 10. subsequently; 11. reverse; 12. on the ground; 13. new or newly discovered fact; 14. conclusively; 15. miscarriage of justice; 16. suffer punishment; 17. be compensated; 18. non-disclosure; 19. wholly or partly; 20. be liable; 21. punish for an offence; 22. acquit; 23. penal procedure; 24. be imprisoned; 25. merely; 26. fulfill a contractual obligation; 27. right to enter his own country.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 4А.

right to his conviction and sentence being reviewed; final decision; criminal offence; on the ground; new or newly discovered fact; suffer punishment; punish for an offence; be imprisoned; fulfill a contractual obligation; right to enter his own country.

Вправа 4Б.

азнавати покарання; бути позбавленим волі; карати за злочин; остаточне рішення; кримінальний злочин; право на те, щоб його засудження і вирок були переглянуті; право на в'їзд у свою власну країну; виконувати якесь договірне зобов'язання; на тій підставі; нова чи нововиявлена обставина.

Вправа 5А.

desirability; take account of; convict; subsequently; reverse; acquit; merely; procedure; higher tribunal; conviction; conclusively; be compensated; non-disclosure; wholly or partly; be liable; penal procedure; miscarriage of justice.

Вправа 5Б.

засудити; враховувати; незаперечно; виключно або частково; судова помилка; кримінально-процесуальне право; виправдовувати; лише; бажаність; винесений вирок; вищестояща судова інстанція; одержувати компенсацію; не була виявлена; повинен.

Цикл 9

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

(1) propaganda; (2) advocacy; (3) hatred; (4) incitement; (5) hostility; (6) assembly; (7) exercise; (8) law; (9) democratic; (10) public; (11) freedoms; (12) citizen; (13) unreasonable; (14) conduct; (15) directly; (16) representatives; (17) genuine; (18) universal; (19) electors; (20) service.

Вправа 2.

(1) on general terms of equality; (2) vote; (3) incitement to discrimination; (4) hostility; (5) constitute; (6) peaceful assembly; (7) exercise of this right; (8) universal and equal suffrage; (9) national security; (10) genuine periodic elections; (11) public order; (12) public health; (13) citizen; (14) unreasonable restrictions; (15) conduct of public affairs; (16) freely chosen representatives; (17) violence; (18) be elected; (19) public safety; (20) democratic society; (21) secret ballot; (22) free expression of the will of the electors; (23) have access; (24) advocacy of national, racial or religious hatred; (25) public service.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 1.

Текст 9

Стаття 20

1. Будь-яка пропаганда війни повинна бути заборонена законом.

2. Будь-який виступ на користь національної, расової чи релігійної ненависті, що являє собою підбурювання до дискримінації, ворожнечі або насильства, повинен бути заборонений законом.

Стаття 21

Визнається право на мирні збори. Користування цим правом не підлягає ніяким обмеженням, крім тих, які накладаються відповідно до закону і які є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах державної чи суспільної безпеки, громадського порядку, охорони здоров'я і моральності населення або захисту прав та свобод інших осіб.

Стаття 25

Кожний громадянин повинен мати без будь-якої дискримінації, згаданої в статті 2, і без необгрунтованих обмежень право і можливість:

а) брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників;

б) голосувати і бути обраним на демократичних періодичних виборах, які проводяться на основі загального і рівного виборчого права при таємному голосуванні і забезпечують свободу волевиявлення виборців;

с) допускатися в своїй країні на загальних умовах рівності до державної служби.

Вправа 2.

(1) right; (2) association; (3) form; (4) unions; (5) interests; (6) restrictions; (7) law; (8) necessary; (9) security; (10) public; (11) health; (12) article; (13) lawful; (14) armed; (15) police; (16) States Parties; (17) Labour; (18) legislative; (19) apply; (20) Convention; (21) religious; (22) minorities; (23) community; (24) religion; (25) language.

Вправа 3.

public order; (2) right to join trade unions; (3) imposition of lawful restrictions; (4) armed forces; (5) right to freedom of association; (6) right to form trade unions; (7) prescribed by law; (8) prevent; (9) national security; (10) take legislative measures; (11) enjoy their own culture; (12) apply the law; (13) International Labour Organisation Convention; (14) profess and practise their own religion; (15) police; (16) use their own language; (17) ethnic, religious or linguistic minorities; (18) public safety.

Вправа 4.

Текст 9А

Стаття 22

1. Кожна людина має право на свободу асоціації з іншими, включаючи право створювати профспілки і вступати до них для захисту своїх інтересів.

2. Користування цим правом не підлягає ніяким обмеженням, крім тих, які передбачаються законом і які є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах державної чи громадської безпеки, громадського порядку, охорони здоров'я і моральності населення або захисту прав та свобод інших осіб. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень користування цим правом для осіб, що входять до складу збройних сил і поліції.

3. Ніщо в цій статті не дає права державам, які беруть участь у Конвенції Міжнародної організації праці 1948 року щодо свободи асоціації і захисту прав на

організацію, приймати законодавчі акти на шкоду гарантіям, передбаченим у зазначеній Конвенції, або застосувати закон так, щоб завдавалося шкоди цим гарантіям.

Стаття 27

У тих країнах, де існують етнічні, релігійні та мовні меншості, особам, які належать до таких меншостей, не може бути відмовлено в праві разом з іншими членами тієї ж групи користуватися своєю культурою, сповідувати свою релігію і виконувати її обряди, а також користуватися рідною мовою.

Цикл 10

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ

Вправа 1.

(1) війни; (2) законом; (3) виступ; (4) расової; (5) насильства; (6) заборонений; (7) мирні; (8) безпеки; (9) порядку; (10) захисту; (11) необґрунтованих; (12) можливість; (13) веденні; (14) представників; (15) періодичних; (16) таємному; (17) виборців; (18) країні; (19) рівності; (20) державної.

Вправа 2.

(1) підбурювання до дискримінації; (2) громадський порядок; (3) вільно обрані представники; (4) голосувати; (5) громадянин; (6) свобода волевиявлення виборців; (7) загальне і рівне виборче право; (8) демократичне суспільство; (9) державна служба; (10) являти собою; (11) бути обраним; (12) таємне голосування; (13) на загальних умовах рівності; (14) користування цим правом; (15) ворожнеча; (16) державна безпека; (17) мирні збори; (18) демократичні періодичні вибори; (19) допускатися; (20) суспільна безпека; (21) охорона здоров'я; (22) необґрунтовані обмеження; (23) ведення державних справ; (24) виступ на користь національної, расової чи релігійної ненависті; (25) насильство.

ОПЕРАЦІЙНІ ТА ЦІЛІСНІ ВПРАВИ

Вправа 1.

Text 10

Article 20

1. Any propaganda for war shall be prohibited by law.

2. Any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law.

Article 21

The right of peaceful assembly shall be recognized. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (ordre public), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

Article 25

Every citizen shall have the right and the opportunity, without any of the distinctions mentioned in article 2 and without unreasonable restrictions:

(a) To take part in the conduct of public affairs, directly or through freely chosen representatives;

(b) To vote and to be elected at genuine periodic elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret ballot, guaranteeing the free expression of the will of the electors;

(c) To have access, on general terms of equality, to public service in his country.

Вправа 2.

(1) асоціації; (2) профспілки; (3) інтересів; (4) обмеженням; (5) передбачаються; (6) демократичному; (7) громадської; (8) здоров'я; (9) захисту; (10) законних; (11) збройних; (12) статті; (13) свободи; (14) законодавчі; (15) Конвенції; (16) гарантіям; (17) меншості; (18) праві; (19) користуватися; (20) сповідувати; (21) виконувати.

Вправа 3.

(1) етнічні, релігійні та мовні меншості; (2) приймати законодавчі акти; (3) збройні сили; (4) право вступати до профспілки; (5) право на свободу асоціації; (6) передбачений законом; (7) громадська безпека; (8) поліція; (9) право створювати профспілки; (10) застосувати закон; (11) запровадження законних обмежень; (12) перешкоджати; (13) Конвенція Міжнародної організації праці; (14) державна безпека; (15) громадський порядок; (16) користуватися своєю культурою; (17) сповідувати свою релігію і виконувати її обряди; (18) користуватися рідною мовою.

Вправа 4.

Text 10 A

Article 22

1. Everyone shall have the right to freedom of association with others, including the right to form and join trade unions for the protection of his interests.

2. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those which are prescribed by law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others. This article shall not prevent the imposition of lawful restrictions on members of the armed forces and of the police in their exercise of this right.

3. Nothing in this article shall authorize States Parties to the International Labour Organisation Convention of 1948 concerning Freedom of Association and Protection of the Right to Organize to take legislative measures which would prejudice, or to apply the law in such a manner as to prejudice, the guarantees provided for in that Convention.

Article 27

In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practise their own religion, or to use their own language.